

Роман Бліхарський

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7084-0473>

кандидат наук із соціальних комунікацій

Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника

(Львів, Україна)

patra727@gmail.com

УДК 070:27-773](477.83/.86)" 1886/1939":271.4(477)

ЕПАРХІАЛЬНІ ТА АРХІЕПАРХІАЛЬНИЙ ЧАСОПИСИ ГАЛИЧИНИ В ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ (1886–1939 рр.)

DOI: <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2022-1-4>

У статті окреслено суспільно-політичні передумови заснування єпархіяльних часописів, які видавались у Станиславівській, Перемиській єпархіях та Львівській архієпархії; визначено роль, яку вони відігравали в релігійно-церковному житті Галичини та в організаційній культурі Української греко-католицької церкви у 1886–1939 рр.

З'ясовано роль галицьких єпархіяльних офіціозів («Вістник Перемиської Єпархії», «Вістник Станиславівської Єпархії», «Львівсько-Архієпархіяльні Відомости») в системі організаційної комунікації Української греко-католицької церкви, функціональне призначення яких розглянуто крізь призму теорій організації та інституційного підходу.

Окреслено змістове наповнення «Львівсько-Архієпархіяльних Відомостей», а саме: офіційні документи, консисторські повідомлення та розпорядження, тексти принагідних папських послань, пастирських листів митрополита Андрея Шептицького та ін. Особливу увагу приділено випускам міжвоєнного часу (1918–1939 рр.), коли провід Галицької митрополії повинен був вирішувати низку унікальних проблем місійного плану.

Ключові слова: «Вістник Перемиської Єпархії», «Вістник Станиславівської Єпархії», «Львівсько-Архієпархіяльні Відомости»,

Українська греко-католицька церква, релігійна періодика, організаційна комунікація, соціальний інститут.

Постановка проблеми. Офіційні видання Української греко-католицької церкви, які виходили наприкінці XIX ст. – у першій половині XX ст. в Станиславівській, Львівській та Перемиській єпархіях, становлять окрему підгрупу релігійних спеціалізованих видань для служителів Церкви. Одним із факторів керування нею є ефективне використання інструментів управління церковними територіально-адміністративними одиницями та впровадження актуальних засобів організаційної комунікації, зокрема офіційні друковані видання, як новочасний засіб оперативного, масового та уніфікованого донесення необхідної для керування релігійною організацією інформації.

УГКЦ є однією із східних католицьких церков т. зв. свого права, що перебуває у євхаристійному спілкуванні з Апостольським престолом. Католицька церква, загалом, досі залишається чи не найстійкішою релігійною організацією. Її структура, управлінський стиль курії та уміння адаптуватись до різних етнокультур, суспільно-політичних та економічних умов, в яких Церква здійснювала свою місію, загалом дозволяло зберігати її фактичну єдність упродовж майже двохтисячолітньої історії християнства.

При вивченні особливостей організаційної комунікації Церкви необхідно враховувати взаємодію її служителів, а також брати до уваги всю багатовимірність та складність її функціонування в межах соціальної системи. Потрібно також з'ясувати, чи можуть підходи теорій організації бути валідними для аналізу офіційних друкованих видань УГКЦ зокрема та для змалювання ефективної комунікативної моделі релігійної організації загалом.

Мета дослідження – визначити функції офіційних друкованих органів Львівській архиєпархії, Станиславівської та Перемиської єпархій, які вони виконували в системі організаційної комунікації УГКЦ.

Об'єкт дослідження – «Вістникъ Перемыской Епархіи», «Вістник Станиславівської Епархії», «Львівско-Архиєпархіальні Відомости» як інструмент комунікації в управлінських процесах релігійною організацією.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вітчизняними дослідниками єпархіальні часописи, які видавались на теренах

України, розглядались здебільшого як джерело історії Церкви, етнографії та культури краю, виділяючи їх за територіальною чи конфесійною ознакою. У працях науковців, які вивчали українські церковні офіціози, домінує регіональний підхід, це, зокрема, праці А. Бойко [1; 2], С. Лукашук [16], В. Каліновського [12], який окреслював роль часопису «Таврические Епархиальные Ведомости» у культурно-громадському житті Таврії упродовж XIX ст., та О. Уварової [22; 23], яка вивчала репрезентацію фактів про життя грецької громади Одеси на шпальтах «Херсонских Епархиальных Ведомостей» (1860–1919), а також історію культових споруд Одещини, висвітлену на сторінках місцевої релігійної преси.

Загалом, у вітчизняному науковому просторі переважає тенденція вивчення епархіальних відомостей як історичного джерела: це, зокрема, статті В. Генсьорського [6], В. Саранча [20], Н. Гончарової [8], Ю. Конарівської [14]. Т. Волянчук в одному із своїх досліджень розкривав концептуальну модель та аналізував змістове наповнення «Волынских Епархиальных Ведомостей» [4].

Підходу в руслі досліджень релігійної преси за регіональною ознакою дотримувалась О. Школьна [26] у статті, присвяченій релігійній періодиці, що видавалась у Катеринославській губернії у кінці XIX – на початку XX ст.

Досі «Вістникъ Перемыской Епархіи», «Вістник Станиславівської Епархії», «Львівсько-Архієпархіальні Відомости» неодноразово розглядались дослідниками в контексті вивчення історії Галичини [13], Церкви [7], культури, педагогіки, персоналістики [3], права [15] тощо.

Методи дослідження. З допомогою типологічного аналізу окреслено характеристики досліджуваних видань, а саме: аудиторні, функціональні, змістові, технічні ознаки, сформовано загальну типологічну модель офіційного епархіального друкованого органу. Засобом функціонального аналізу визначено стандартизовану роль церковного офіціозу як соціокомунікативного явища в організаційній структурі УГКЦ. Якісним контент-аналізом досліджено публікації «Львівсько-Архієпархіальних Відомостей» у міжвоєнний період з метою окреслення специфіки та частоти інформаційного супроводу реалізації проводом Церкви актуальних управлінських завдань.

Виклад основного матеріалу. Релігійна періодика для українського духівництва Галичини розпочинає свою історію

1871 р., коли у Львові, з ініціативи о. Сильвестра Сембратовича, було засновано журнал «Руський Сіон». Мета та завдання журналу полягала у безкомпромісному захисті віри, допомозі духівникам у їхньому служінні та боротьбі з усякими світськими викликами (1871. Ч. 1).

Упродовж 1871–1875 рр. «Руський Сіон» виходив із підзаголовком «Часопись Церковна», а з 1876 р. – «Львовске Архієпархіальне Письмо». Від 1880 р. часопис видавався як дієцизальний орган п. н. «Галицький Сіонъ», що його видавці позиціонували як інформаційний бастион церковного життя, «помічника для всесестного Духовенства» у справі релігійно-морального проводу народу «Галицької Русі», а також як засіб плекання та збереження богословських напрацювань «даровитыхъ мужей» (1880. Ч. 1).

Після того, як журнал у 1883 р. знову почали видавати п. н. «Руський Сіон», та до закриття у 1885 р. на його сторінках видавці почали вмішувати тексти офіційних архієрейських документів (послань, наказів, розпоряджень), повідомлення щодо нових призначень настоятелів та душпастирів, протоколи рад ієрархів та ін. У виданні усе ж переважали статті, присвячені темам богослов'я, гомілетики, літургії, церковного права, апологетики, катехитики, історії християнства.

Однак концептуально та хронологічно перший офіційний єпархіальний вісник, який видавався на теренах Галичини, – це друкований орган Станиславівської єпархії Української греко-католицької церкви, яка була заснована унаслідок територіальної реформи Львівської архієпархії УГКЦ у березні 1885 р. Очолив єпархію о. Юліан Пелеш, який, зокрема, започаткував офіційний єпархіальний друкований орган. Показово, що о. Ю. Пелеш у 1871 р. співпрацював із редакцією «Руського Сіону» та був постійним автором цього журналу.

У 1886 р. саме єпископський ординаріат Станиславівської єпархії видав рішення про заснування «Вѣстника Станиславівской Епархіи». В інавгураційній статті першого випуску, датованого 15 липня 1886 р., зазначалося, що для того, аби душпастир міг належним чином виконувати своє служіння, він повинен чітко знати приписи щодо свого поклику, а також належним чином бути поінформованим щодо актуальних розпоряджень церковної та, що характерно, і світської влади. Для цього раніше розповсюджувалися спеціальні циркуляри,

які декани розсилали відповідно підпорядкованим духівникам у межах своїх деканатів.

Проблема полягала в тому, що для поінформування усіх священнослужителів у всіх деканатах Станиславівської єпархії потрібно було щонайменше чотири тижні, а отже, частина священників не мала змоги вчасно виконати розпорядження церковної влади. Ті ж священники, які навіть були ознайомлені із вмістом обіжника, через те, що його потрібно було терміново передати душпастирям наступної парафії, прочитували тексти декретів, наказів чи оголошень поверхово, що також ускладнювало ефективне керування єпархією загалом. Заснування багатотиражного періодичного друкованого органу стало вирішенням окреслених проблем інформування духівництва Станиславівської єпархії щодо поточних завдань свого служіння, життя Церкви тощо.

Офіційний єпархіальний друкований орган Львівської архиєпархії було засновано у січні 1889 р., після відновлення Галицької митрополії, архиєпархіальний статус якої, зокрема, затвердили у лютому 1807 р. В опублікованому на сторінках першого числа оголошенні зазначалася причина заснування видання, що була аналогічною, як і у випадку з офіціозом Станиславівської єпархії, а саме: для вчасного донесення необхідної для служіння пастирів архидієцезії інформації. Митрополітальний ординаріат замість рукописних та літографічних інформаційних обіжників постановив заснувати офіційний періодичний друкований орган митрополітальної консисторії п. н. «Львовско-Архієпархіальних Вѣдомостей» (згодом – «Львівсько-Архієпархіальні Відомости»).

У 1889 р. єпископ Іван Ступницький ініціював єпархіальний церковний орган Перемиської єпархії задля регулярного інформування греко-католицького духівництва Перемищини із питань служіння та життя єпархії. У науковців досі немає консенсусу щодо року заснування Перемиської єпархії. За однією з версій, це відбулося у XI–XII ст. У 1636 р. єпископ Перемиський І. Винницький на єпархіальному синоді проголосив упровадження Унії. У 1807 р. Перемиська єпархія увійшла до складу Галицької митрополії та включила низку деканатів Холмщини [18]. Перше число видання «Вѣстникъ Перемыскои Епархіи» побачило світ 24 лютого 1889 р. Видавався вісник накладом єпархіальної консисторії.

Періодичність, структура та змістово-тематична модель «Вістника Станиславівської Єпархії», «Львівско-Архієпархіальних Відомостей» та «Вістника Перемышкої Єпархії» за час їхнього існування були типовими – це переважно місячники (виняток – «Вістник Перемышкої Єпархії», який упродовж 1914–1917 рр. виходив як кварталник), на сторінках яких публікувалась уся необхідна інформація про життя Церкви, різноманітні питання пастирського служіння парохів, повідомлення задля координування служіння кліру, вирішення різноманітних майнових та господарських питань, вміщувались архиєрейські послання, тексти папських енциклік, розпорядження капітули та консисторії єпископського ординаріату, різноманітні матеріали щодо життя Церкви та духовенства.

Ці видання також були рупором, з допомогою якого ієрархи митрополії виражали свою позицію щодо різноманітних явищ суспільного та політичного життя краю. Зокрема, у посланні о. Сильвестра Сембратовича, о. Юліана Пелеша, о. Юліана Куїловського опублікованому в ч. XIV «Львівско-Архієпархіальних Відомостей» за 1892 р. критикувались часописи Української радикальної партії – видання «Народ» та «Хлібороб» – за систематичний підрив у парафіян віри, сіяння зневаги до священства, налаштування вороже до Церкви. У цьому ж документі також була висловлена негативна думка ієрархів щодо газети москвофільського спрямування «Галицкая Русь», яке підточує у своїх читачів зв'язок із Ватиканом та підштовхує до схизми. Однак уже у першій третині XX ст. русофільські настрої серед галицького духовенства проводу Церкви вдалось нівелювати.

У повоєнну добу (1918–1939 рр.) провід Галицької митрополії УГКЦ культивував українську ідентичність Церкви із киево-візантійською обрядовістю через реалізацію єкуменічної концепції, яка ґрунтувалась на поглядах Петра Могили та Йосифа Рутського, докладав зусиль задля долання окцидентально-орієнтальних колізій, полемізував із тогочасними політичними рухами щодо виховання української молоді та ін. [24].

Період 1918–1939 рр., коли Галичина перейшла під юрисдикцію Польської Республіки, вирізняється інтенсивним державотворчим рухом українців, які на тлі політичних та правових обмежень усе ж реалізовували систематичні кроки, що їх здійснювали суспільно-політичних рухи, які подекуди

перебували у різкій конфронтації, та все ж рухались до єдиної державницької мети [21, с. 131–132]. Важливим та авторитетним актором у цьому процесі залишалась УГКЦ, провід якої на рівні митрополії, архиєпархії та єпархій займався типово організаційною рутинною життя єпархій, а також був змушений вирішувати унікально-історичні питання, від яких залежала єдність Церкви у кризові періоди історії.

Українська греко-католицька церква є частиною великої християнської спільноти, що має тривалу, фактично 2000-річну, історію, упродовж якої відбувалася низка розколів, формувались нові конфесії та зникали чи видозмінювались уже існуючі, однак, по суті, вона є Східною католицькою церквою, що перебуває в повній єдності із Апостольським престолом. Одним із ключових завдань її місії є саме зближення Церков східного обряду із Західною латинською.

Розглянемо приклади офіційних повідомлень ординаріату та консисторії, які вміщувались на сторінках «Львівсько-Архиєпархіальних Відомостей» у міжвоєнний період, присвячені екуменічній проблематиці. У надрукованому розпорядженні ординаріату священники зобов'язувалися згадувати ім'я Папи Пія XI під час усіх богослужінь. У документі також зазначалося, що, як і попередники, Пій XI «буде нас уважати яко посередників до єдинення всіх церков з св. Римскою церквою» (1922. Ч. 2. С. 2).

В інструкції для душпастирів з приводу відзначення «Ювілей св. свщмч. Йосафата», виданій митрополичим ординаріатом, зазначалося, що ця подія не лише формальний спомин на честь історичної особи, вона має «обновити, скріпити і повести до нового життя, до католицького апостольства нашу гр.-кат. Церков і наш католицький нарід», зокрема засобом «поглиблення, поширення й скріплення католицької свідомости серед нашого катол. Народу; свідомости своєї католицької історії, записаної в історії наших героїв і мучеників за св. катол. Віру – як доказ святости, сили й завдання нашої гр.-кат церкви», один із плодів якої – це розвій апостольського духа в нашій нутрі й апостольської праці серед незєднаних братів наших в першій мірі на тих областях, де колись була унія, а далі й на незєднаним сході, щоб їх незрячих привести до пізнання й прийняття католицької віри і повернути назад до єдиноспасаючої католицької церкви» (1923. Ч. 4. С. 1, 2).

У «Відозві Апостоляту Східної Церкви», присвяченій організації акції восьмиденної молитви, покликаної «випросити у Бога ласку навернення до католицької Церкви всіх незєдинених християн, всіх нехристиян та всіх тих, які християнами є лише з імени...», підкреслювався аспект місії Католицьких церков східного обряду, зокрема УГКЦ, – бути «для наших незєдинених братів цим світлом у духовій темряві, яке має привести до католицької Церкви» (1925. Ч. VI. С. 3).

В одному із повідомлень п. н. «Дискусії про Візантизм» митрополичий ординаріат закликав редакції католицьких часописів, які видавались на теренах Львівської архієпархії, а також усіх душпастирів та вірян припинити усякі орієнтально-окцидентальні дискусії, оскільки той, хто ініціює або бере у них участь, «шкодить католицькій справі, як також й на те, що ті котрі беруть участь в тій дискусії, поступають нераз проти християнської любови ближнього і в розгарі боротьби допускаються промахів проти католицької доктрини і духа св. Католицької Церкви, не розрізняючи достаточо Вселенської Церкви і її части – Західної Церкви та неправдиво представляють наміри Кат. Церкви відносно восточних...» (1928. Ч. III. С. 1).

Темі реалізації єкуменічної концепції та місії Церкви загалом також були присвячені документи, опубліковані у «Львівсько-Архієпархіяльних Відомостях», серед яких: енцикліка Папи Пія XI «В тристалитні роковини смерти Святого Йосафата Мученика Архієпископа Полоцького, східного обряду до Всечесних Братів Патріархів, Прімасів, Архієпископів, Єпископів і інших Владик місцевих, що остають у мирі і звязи з Апостольским Престолом» (1924 Ч. 1.), послання митрополита Андрія Шептицького до духовенства й вірян «Про Церкву (3 нагоди річниці коронування Святішого Отця Папи Пія XI)» (1936. Ч. I), «Про єдність Церкви» (1938. Ч. I), «*Motu proprio* Папи Пія XI “*Sancta Dei Ecclesia*” з дня 25 березня 1938 року про юрисдикцію свщ. Конгрегації для Східної Церкви» (1938. Ч. IV/V), спільні пастирські послання єпископату Галицької церковної провінції «3 нагоди 950-літ. ювілею хрещення Руси-України» (1938. Ч. VI/VII), «3 нагоди 500-літнього ювілею Фльорентійського зєдинення» (1938. Ч. VII).

Сьогодні єкуменічна концепція Української греко-католицької церкви є доволі лояльною та відкритою до діалогу, трактуючи насамперед єкуменічний рух як такий, що «змагає до зближення лише християн, тобто тих, хто вірить у Святу

Троїцю, втілює в життя слова Євангеліє, хто хрещений в ім'я Отця, Сина і Святого Духа і хто вірить у божественну й людську природу Господа, Бога і Спаса нашого Ісуса Христа», а «нинішні поділи між християнами... є лише тимчасовою дійсністю і кровоточивою раною на церковному тілі, що його виснажує, а тому її слід залікувати» [11].

УГКЦ є однією з східних католицьких церков свого права, що перебуває у євхаристійному спілкуванні з Апостольським престолом. Керівний апарат Католицької церкви є одним із найдавніших та найефективніших систем управління. Упродовж минулих століть курія завдяки бюрократичному стилю управління вдало адаптувалась до навколишньої суспільно-політичної дійсності і поступово раціоналізувала та виробила виважений алгоритм прийняття рішень, який дозволяв зберігати єдність та стійкість Церкви [25].

Особливість структури Католицької церкви, поєднання стабільності її принципів та вибіркової адаптивності щодо змінних суспільно-політичних та економічних обставин, яку реалізовував її провід, напрямки культурної політики – усе це давало змогу протистояти різноманітним кризовим явищам на різних етапах останніх двох тисячоліть [27].

Модель управління Католицькою церквою сучасні дослідники визначають як зразок бюрократії «ідеального типу», за Максом Вебером, атрибутами якої є дотримання строгої ієрархії та чіткого розподілу ролей серед освіченого кліру, складна та налагоджена документальна та архівна справа. За Вебером, бюрократія ґрунтується на ієрархічній управлінській системі, яка є виразником традиційного, юридично-раціонального або харизматичного типу влади, що, зокрема, повністю представлені в межах Католицької церкви на мікро- та макрорівнях [28].

Окрім теорії бюрократії Макса Вебера, існують також теорії класичного менеджменту Анрі Файоля та Фредеріка Тейлора. Загалом, усі три підходи змальовують способи управління організаціями згідно з принципами стандартизації, спеціалізації, прогнозованості. Звичайно, ці підходи розроблялись авторами задля вивчення та оптимізації управління промисловими установами, які в ідеалі повинні функціонувати на зразок добре налагодженого механізму. Однак постає запитання, чи можуть описові схеми класичних теорій організації бути валідними і для змалювання ефективної комунікативної моделі релігійної організації.

У класичних теоріях організації Файоля та Тейлора пріоритетним є вертикальний ступеневий потік інформації, який рухається уздовж посадової ієрархії комунікативним маршрутом зверху вниз. Самі повідомлення репрезентовані у вигляді наказів, розпоряджень, директив тощо. Горизонтальний напрям організаційної комунікації трапляється здебільшого на вищих щаблях управлінської ієрархії, що зумовлено різноманітними дорадчими та консультативними процесами під час вирішення поточних питань управління, планування подальших дій та ін.

Канали комунікації можуть бути будь-які, залежно від потреб та актуальних технологічних можливостей, однак письмова форма є найбільш важливою, оскільки задля стабільної та ефективної роботи організації необхідно, щоби в її межах існувала незмінна система правил, письмово кодифіковані як інструкції, декларації, статuti, прописані цінності. Усяка комунікація в межах організації повинна безпосередньо чи опосередковано стосуватись її цілей та завдань [28].

Окрім класичних теорій організації, існують також неокласичні та сучасні, однак усі вони здебільшого пропонують принципи підвищення продуктивності та результативності нерелігійної організації та способи її адаптування до «зовнішніх» соціокультурних обставин. Рекомендації щодо того, як повинна функціонувати комунікація в межах організацій, також спрямовані на те, щоби сприяти ефективній роботі колективу.

Однак сумнівно, що схеми опису функціонування комерційної організації в межах одного і того ж соціального середовища «працюватимуть» і для релігійної. Низка соціологічних макротеорій, як-от інституціоналізм та структурний функціоналізм, трактують соціум як цілісну систему, утворену із функціональних елементів, інтегрованих у єдине ціле. Отже, логіка дослідження організації, зокрема організаційної комунікації, повинна охоплювати усю складність взаємодії окремих акторів у межах організації, враховувати те, що вони є також членами «великого» соціуму та водночас можуть тимчасово чи на постійній основі ідентифікувати себе з окремими групами. Також потрібно мати на увазі, що організація є ланкою загального соціального механізму, в межах якого функціонує, та що взаємодія та взаємовплив із іншими одиницями соціальної системи відбуваються перманентно. Від якості такої взаємодії та

ефективної комунікації залежить рівень легітимності організації в межах соціуму та здатність досягати своїх цілей.

Щоб охопити всю окреслену складність функціонування організації, зокрема релігійної, враховуючи при цьому, що у фокусі нашого дослідження є конкретний емпіричний матеріал, а саме: епархіальні офіціози УГКЦ, зручним, на наш погляд, для аналізу та інтерпретації соціальних явищ є трирівневий підхід, який використовується в суспільних науках. Зокрема, у нашому випадку мікрорівень – це взаємодія окремого душпастиря із змістом контенту досліджуваних нами видань, мезорівень – специфіка діяльності УГКЦ в межах конкретного соціокультурного та економічного середовища Галичини, макрорівень – це місія УГКЦ в контексті її приналежності до Католицької церкви та загальної християнської спільноти.

Офіційні повідомлення, які регулярно вміщувались у «Вістниках...», а саме: повідомлення консисторії та ординаріату щодо нових душпастирських призначень, переміщень священнослужителів з однієї парафії до іншої, надання сану, декрети деканам щодо їхньої звітності, інформувалось щодо територіально-адміністративних змін в межах епархій та архиєпархії; роз'яснювались різноманітні питання повсякденного служіння душпастирів у храмі та за його межами, оголошення та постанови щодо процедури проведення конкурсів на заміщення вакантних посад у парафіях, подавались хронікальні замітки із життя епархій та Церкви загалом, були обов'язковими для ознайомлення та виконання індивідуального кожного душпастиря епархій незалежно від того, на якому ієрархічному щаблі він би не перебував, визначаючи таким чином його подальшу активність в межах релігійної спільноти [5; 10; 19].

Якщо вважати, що запорукою підвищення ефективності управління епархією є добре налагоджена співпраця поміж усіма ланками церковної організації, що реалізовується засобом регулярної та якісної організаційної комунікації, інструментами якої, зокрема, були епархіальні відомості, то навіть незначна перерва у випуску епархіальних офіціозів становить проблему. Зокрема, у 1919 р. ч. 1/3 «Вістника Станиславівської Епархії» вийшло 12 квітня, наступні ч. 4/10 – 28 жовтня, що, за оцінкою Р. Делятинського, «негативно позначилася на виконанні деканальними та парохіальними урядами основних розпоряджень центральних епархіальних органів управління» [9].

Окрім окресленого мікрорівневого зрізу функціонування єпархіальних друкованих видань, важливим є погляд із макрорівневої перспективи, оскільки дає змогу окреслити тенденцію публікацій єпархіальних офіціозів, присвячених крокам задля реалізації екуменічної місії УГКЦ та підтримці єдності із Апостольським престолом. Для повноти аналізу потрібен також мезорівень, який стосуватиметься локальної соціальної проблематики Галицької митрополії.

Оскільки, на наш погляд, трансформація релігійної організації у соціальний інститут є одним з визначальних факторів для реалізації її місії, необхідно застосувати «серединні» теоретичні підходи для вивчення масштабних у часовому вимірі проєктів, як-от сприятливої для інституалізації інформаційної стратегії Церкви. Саме з позиції серединного мезорівня можна описати процес інституалізації релігійної організації.

Як соціальний інститут, Церква сприяє формуванню у людей відчуття ідентичності через членство у релігійній групі, забезпечує взаємодію між її учасниками, яка б за інших обставин, наприклад, через соціальну стратифікацію, не відбулася, через визначені ритуали упорядковує повсякденний уклад життя спільноти та допомагає протистояти чи/або пристосовуватись до змін, які трапляються у житті як окремої людини, так і усієї спільноти, визначає систему цінностей, яка регулює поведінку людей в межах групи/парафії за встановленими на основі цих цінностей правилами, визначає напрями та способи самореалізації у світській та релігійній сфері, а також авторитетів, які репрезентують визначені цінності та є зразками для наслідування. Інтерпретуючи через своє учення світ та буття людини у цьому світі, а також своє трактування минулого, теперішнього та майбутнього, Церква встановлює етичний ідеал та реалізує виховну функцію [29].

Фактично усі з окреслених вище функцій Церкви як соціального інституту ми віднаходимо на шпальтах «Львівсько-Архієпархіальних Відомостей», а саме: опубліковано лист о. Андрея Шептицького «Духовенству й Вірним мир о Господі нашим Іс. Христі!», написаний під час перебування у Римі, де окреслював низку завдань свого служіння, які зобов'язувався здійснити, а саме митрополит бачив: «Тисячки дітей, яким треба дати науку й виховання християнське; тисячки сиріт без батька і нені, яким треба заступити рідню; бачу тих бідних, що

попавши у тяжкі гріхи, втратили Божу ласку: їм треба допомогти підвестися...; бачу невіж, що не знають правд св. віри, – родини, що живуть в незгоді; бачу вірних позбавлених духовної допомоги ізза браку священиків; бачу церкви, які требаби поставити, парохії і школи, які належало би з нового встановити; бачу й заблуканих, яких треба повернути до Христового стада, – поваджених, яких добре було-би поєднати; бачу тих, що сумують і плачуть – їм требаби розради, – голодних – їх треба нагодувати; бачу родини християнські, що треба освятити; а перед усім тим виджу покликаних до священства тай бачу, як їх треба свято виховувати в семінарах і малім і великім й молодіж усю виджу, якій треба запевнити католицьке виховання. То робота, яка чекає мене» (1923. Ч. 3. С. 2).

Розпорядження щодо виконання наведеної програми вміщувались на сторінках «Львівсько-Архієпархіальних Відомостей» фактично упродовж усього міжвоєнного періоду та стосувались питань збору і розподілу матеріальної допомоги знедоленим, на них також публікувались матеріали, присвячені питанню організації допомоги вдовам, сиротам, жертвам нещасних випадків, безробітним тощо, щодо витрат на утримання освітніх закладів, релігійних товариств, підготовку учителів-катехитів для гімназій, налагодження освітніх програм із основ релігії у школах, організацію заходів із боротьби супроти поширення антицерковних та антирелігійних учень, організацію парафіяльних бібліотек та ін.

Висновки. Причиною заснування епархіальних офіційних друкованих органів УГКЦ була потреба налагодити регулярну, уніфіковану, масову організаційну комунікацію, яка реалізувалась у започаткування видань «Вістникъ Перемыскои Епархіи», «Вістник Станиславівскої Епархії», «Львівсько-Архієпархіальні Відомости».

Особливість цих видань як важливих інструментів системи управління епархіями полягала у сприянні реалізації вертикальної схеми організаційної комунікації, яка фіксувала та транслювала формат підпорядкованих взаємин у межах церковної ієрархії, тим самим забезпечувала її збереженість та стабільність. Імпліцитно церковні офіціози через опубліковані на їхніх сторінках інформації для координування та нормування повсякденного служіння душпастирів, що в сукупності своїй становлять офіційну комунікацію, щоразу актуалізували

символічну єдність духовництва, консолідованого за принципами та доктринами Католицької церкви.

Для більш ефективного аналізу функціонування офіційних єпархіальних друкованих видань УГКЦ ми застосували системний підхід поділу тематики опублікованих матеріалів, що корелюють із макро-, мезо- та мікрорівнями функціонування одиниць соціальної системи. Зокрема, на мікрорівні знаходяться інструкції про те, як повинні бути реалізовані програмні засади серединного рівня, макрорівень дозволяє окреслити доцільність реалізації програмних засад серединного рівня, тобто дає відповідь на питання: для чого вони повинні бути реалізовані.

Ми визначили, що мікрорівень – це взаємодія священнослужителів із текстами офіційних повідомлень; серединний мезорівень – аспекти функціонування УГКЦ як соціального інституту. Макрорівневий зріз дозволяє окреслити інформаційну стратегію митрополичого ординаріату УГКЦ щодо об'єднання християн східного обряду та актуалізації приналежності Церкви до великої католицької спільноти, що є, зокрема, одними із ключових факторів її організаційної стійкості навіть у несприятливих та загрозливих суспільно-політичних обставинах.

Офіційні матеріали, присвячені екуменічній тематиці, опубліковані на сторінках «Львівсько-Архієпархіальні Відомости» попри вжиту в них ригоричну, безапеляційну та принципову риторику щодо її єдності із Апостольським престолом, та місії зближення церков східного обряду із Католицькою, на нашу думку, допомогли їй вистояти й зберегти свою автентичність та місійність у період важких випробувань у міжвоєнний час та після 1939 р.

Література

1. Бойко А. Православна преса України 1900–1917 рр.: класифікація та систематизація. *Збірник праць Науково-дослідного центру періодики*. Львів, 2000. Вип. 8. С. 52–71.
2. Бойко А. Преса православної церкви в Україні 1900–1917 рр.: Культура. Суспільство. Мораль. Дніпропетровськ, 2002. 302 с.
3. Васьків А., Васьків Л. Митрополит А. Шептицький про теоретичні засади політики. *Соціогуманітарні проблеми людини*. 2015. № 8. С. 41–48.
4. Воляннюк Т. Волинські єпархіальні відомості – концептуальна модель та змістове насичення. *Волинська духовна семінарія (до 20-річчя відродження)*: зб. матеріалів наук.-практ. конф. Луцьк, 2010. С. 36–38.

5. Галушко М. Українські часописи Станіслава (1879—1944 pp.): іст.-бібліогр. дослідж. Львів, 2001. С. 76–80.
6. Генсьорський В. «Волинські епархіальні відомості» як джерело до вивчення історії міжконфесійних відносин на Волині. *Волинський благовісник*. 2018. № 6. С. 77–90.
7. Гнот С. І. Добродійна діяльність греко-католицької церкви у 1921–1939 pp. (за матеріалами Галицької митрополії): автореф. дис. ... канд. іст. наук. Львів, 2003. 22 с.
8. Гончарова Н. О. «Екатеринославские епархиальные ведомости» як джерело вивчення історії добродійності дворянства. *Сторінки історії*: зб. наук. пр. 2015. Вип. 39. С. 26–33.
9. Делятинський Р. І. Особливості відновлення та розвитку організаційної структури Станиславівської єпархії у 1919–1925 pp. «*Meso-Eurasia*». URL: <http://www.meso Eurasia.org/archives/559c>.
10. Дроздовська О. Українські часописи повітових міст Галичини (1865–1939 pp.): іст.-бібліогр. дослідж. Львів, 2001.
11. Екуменічна концепція Української Греко-Католицької Церкви. URL: <https://docs.ugcc.ua/1539/>.
12. Каліновський В. Часопис «Таврические епархиальные ведомости» в культурно-суспільному житті Таврії у XIX ст. *Українська періодика: історія і сучасність*: доп. та повідомл. десятої Всеукр. наук.-теорет. конф. (31 жовтня 2008 р.). Львів, 2008. С. 132–140.
13. Ковба Ж. М. Людяність у безодні пекла: поведінка місцевого населення Східної Галичини в роки «Остаточного розв'язання єврейського питання». Київ: Дух і Літера, 2019. 293 с.
14. Конарівська Ю. Польські визвольні змагання на Правобережній Україні у XX столітті на сторінках «Волинських епархіальних відомостей» з 1867 по 1907 pp. *Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Чуднів і край в контексті малих і середніх міст Волині», присвяченої 600-й річниці з часу першої писемної згадки про місто Чуднів*. 2016. С. 255–263.
15. Лагіш Р. С. Особливості канонічно-правового статусу Католицької церкви візантійсько-слов'янського обряду в східних воєводствах Польщі (1923–1937 pp.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2017. Вип. 47. С. 307–312.
16. Лукашук В. С. Часопис «Волинские епархиальные ведомости» як джерело вивчення проблем волинського регіону другої половини XIX – початку XX ст. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Історія. 2009. Вип. 16. С. 204.
17. Москалюк М., Старка В. Сільська школа Східної Галичини в умовах нацистської окупації 1941–1944 pp. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*: зб. наук. пр. Серія: Історичні науки. Ізмаїл, 2019. Вип. 43. С. 111–118.

18. Пилипів І. В. Організаційна структура Перемишльської греко-католицької єпархії в період між двома світовими війнами. *Гілея: наук. вісн.* 2014. Вип. 86. С. 48–52.
19. Романюк М. М., Галушко М. В. Українські часописи Львова 1848–1939 рр.: іст.-бібліогр. дослідж.: у 3 т. Львів, 2001. Т. 1: 1848–1900 рр. С. 480–485.
20. Саранча В. «Полтавские епархиальные ведомости» як джерело з історії церковного життя Полтавщини в період Першої світової війни. *Наукові записки: зб. пр. молодих вчених та аспірантів.* Київ, 2010. Т. 21. С. 223–239.
21. Сніцарчук Л. В. Українська преса Галичини (1919–1939 рр.) і журналістикознавчий дискурс: монографія. Львів, 2009. 416 с.
22. Уварова О. Історія одеської церкви Святої Трійці (Грецької) на сторінках «Прибавлений» до «Херсонских епархиальных ведомостей». *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства.* 2013. Вип. 3(21). С. 182–189.
23. Уварова О. Релігійне життя грецької общини Одеси (за матеріалами «Херсонських єпархіальних відомостей» (1860–1919 рр.). *Українська періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. восьмої Всеукр. наук.-теорет. конф. (Львів, 24–26 жовтня 2003 р.).* Львів, 2003. С. 238–241.
24. УГКЦ міжвоєнного періоду. *Збруч.* URL: <https://zbruc.eu/node/46036>.
25. Чорноморець Ю. Церковна бюрократія. Релігія в Україні. URL: <https://www.religion.in.ua/main/bogoslovyya/5774-cerkovna-byurokratiya.html>.
26. Школьна О. Мета і функції провінційної релігійної періодики кінця XIX – початку XX ст. (на прикладі видань Катеринославської губернії 1872–1917 рр.). *Українська періодика: історія та сучасність: доп. та повідомл. шостої Всеукр. наук.-теорет. конф. (11–13 травня 2000 р.).* Львів, 2000. С. 400–403.
27. Hubbard Autumn. «Built on a Rock: A Study in the Longevity and Adaptability of Organizational Structure within the Catholic Church». *SPNHA Review.* 2016. Vol. 12. Iss. 1. P. 27–46.
28. Miller Katherine. Organizational Communication: Approaches and Processes. 6th Ed. Australia and Boston: Wadsworth/Cengage, 2012.
29. Silverblatt Art. Media as Social Institution. *The American Behavioral Scientist.* 2004. Vol. 48. Iss. 1. P. 35–41.

References

1. Boiko, A. (2000). Pravoslavna presa Ukrainy 1900–1917 rr.: klasyfikatsiia ta systematyzatsiia [Orthodox press of Ukraine 1900–1917: classification and systematization], *Zbirnyk prats Naukovo-doslidnoho tsentru periodyky*, Lviv, (8), 52–71 (in Ukr.).
2. Boiko, A. (2002). Presa pravoslavnoi tserkvy v Ukraini 1900–1917 rr.: Kultura. Suspilstvo. Moral [Press of the Orthodox Church in Ukraine 1900–1917: Culture. Society. Morality], Dnipropetrovsk, 302 (in Ukr.).

3. Vaskiv, A., Vaskiv, L. (2015). Mytropolyt A. Sheptytskyi pro teoretychni zasady polityky [Metropolitan A. Sheptytskyi on the theoretical foundations of politics], *Sotsiohumanitarni problemy liudyny*, (8), 41–48 (in Ukr.).
4. Volianiuk, T. (2010). Volynski yeparkhialni vidomosti – kontseptualna model ta zmistove nasychennia [Volyn diocesan information - a conceptual model and content saturation], *Volynska dukhovna seminariia (do 20-richchia vidrodzhennia)*: zb. materialiv nauk.-prakt. konf., Lutsk, 36–38 (in Ukr.).
5. Halushko, M. (2001). Ukrainski chasopysy Stanislava (1879—1944 rr.): ist.-bibliohr. doslidzh. [Ukrainian periodicals of Stanislav (1879—1944): hist.-bibliography. research], Lviv, 76–80 (in Ukr.).
6. Hensorskyi, V. (2018). *Volynski yeparkhialni vidomosti yak dzherelo do vyvchennia istorii mizhkonfesiinykh vidnosyn na Volyni* [Volynski yeparkhialni vidomosti as a source for studying the history of inter-religious relations in Volyn], *Volynskiy blahovisnyk*, (6), 77–90 (in Ukr.).
7. Hnot, S. I. (2003). Dobrochynna diialnist hreko-katolytskoi tserkvy u 1921-1939 rr. (za materialamy Halytskoi mytropolii) [Charitable activities of the Greek Catholic Church in 1921-1939 (based on the materials of the Galician Metropolis)]: avtoref. dys. ...kand. ist. nauk, Lviv, 22 (in Ukr.).
8. Honcharova, N. O. (2015). «Ekaterynoslavskye eparkhialnye vedomosti» yak dzherelo vyvchennia istorii dobrochynnosti dvorianstva [Ekaterynoslavskye eparkhialnye vedomosti as a source for studying the history of charity of the nobility], *Storinky istorii*: zb. nauk. pr., (39), 26–33 (in Ukr.).
9. Deliatynskiy, R. I. (2016). Osoblyvosti vidnovlennia ta rozvytku orhanizatsiinoi struktury Stanyslavivskoi yeparkhii u 1919–1925 rr. [Peculiarities of the restoration and development of the organizational structure of the Stanislaviv Diocese in 1919-1925], «Meso-Eurasia». Retrieved from: <http://www.meso Eurasia.org/archives/559> (in Ukr.).
10. Drozdovska, O. (2001). Ukrainski chasopysy povitovykh mist Halychyny (1865–1939 rr.): ist.-bibliohr. doslidzh. [Ukrainian periodicals of the county towns of Galicia (1865–1939): hist.-bibliography. research], Lviv, 59–64 (in Ukr.).
11. Ekumenichna kontseptsiiia Ukrainskoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy [The ecumenical concept of the Ukrainian Greek Catholic Church]. Retrieved from: <https://docs.ugcc.ua/1539/> (in Ukr.).
12. Kalinovskiy, V. (2008). Chasopys «Tavricheskyye eparkhialnye vedomosti» v kulturno-suspilnomu zhytti Tavrii u XX st. [The journal Tavricheskyye eparkhialnye vedomosti in the cultural and social life of Tavria in the 19th century], *Ukrainska periodyka: istoriia i suchasnist*: dop. ta povidoml. desiatoi Vseukr. nauk.-teoret. konf. (31 zhovtnia 2008 r.), Lviv, 132–140 (in Ukr.).
13. Kovba, Zh. M. (2019). Liudianist u bezodni pekla: povedinka mistsevoho naselennia Skhidnoi Halychyny v roky «Ostatocznego rozviazannia yevreiskoho pytannia» [Humanity in the abyss of hell: the

behavior of the local population of Eastern Galicia during the years of the «Final Solution of the Jewish Question»], Kyiv: Druk h i Litera, 293 (in Ukr.).

14. Konarivskam, Yu. (2016). Polski vyzvolni zmahannia na Pravoberezhnii Ukraini u XX stolitti na storinkakh «Volynskykh yeparkhialnykh vidomostei» z 1867 po 1907 rr. [Polish liberation contests in Right-Bank Ukraine in the 20th century on the pages of *Volynskye yeparkhialnye vidomosti* from 1867 to 1907], *Materialy Vseukrainskoi naukovo-kraieznavchoi konferentsii «Chudniv i krai v konteksti malykh i serednykh mist Volyni», prysviachenoi 600-y richnytsi z chasu pershoi pysemnoi zghadky pro misto Chudniv*, 255–263 (in Ukr.).

15. Lahish, R. S. (1994). Osoblyvosti kanonichno-pravovoho statusu Katolytskoi tserkvy vizantiisko-slovianskoho obriadu v skhidnykh voievodstvakh Polshchi (1923–1937 rr.) [Peculiarities of the canonical-legal status of the Catholic Church of the Byzantine-Slavic rite in the eastern voivodeships of Poland (1923–1937)], *Naukovi pratsi istorychnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, (47), 307–312 (in Ukr.).

16. Lukashuk, V.S. (2009). Chasopys «Volynskye eparkhialnye vedomosti» yak dzherelo vyvchennia problem volynskoho rehionu druhoi polovyny XIX – pochatku XX st. [The magazine *Volynskye eparkhialnye vedomosti* as a source of studying the problems of the Volyn region in the second half of the 19th and early 20th centuries], *Naukovi zapysky [Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho]*. Serii: Istorii, (16), 204 (in Ukr.).

17. Moskaliuk, M., Starka, V. (2019). Silska shkola Skhidnoi Halychyny v umovakh natsystskoi okupatsii 1941–1944 rr. [A rural school in Eastern Galicia under the Nazi occupation of 1941–1944], *Naukovyi visnyk Izmail'skoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu: zb. nauk. pr.* Serii: Istorychni nauky, (43), 111–118 (in Ukr.).

18. Pylypiv, I. V. (2014). Orhanizatsiina struktura Peremyslskoi hreko-katolytskoi yeparkhii v period mizh dvoma svitovymi viinamy [The organizational structure of the Przemyśl Greek Catholic Diocese in the period between the two world wars], *Hileia: nauk. visn.*, (86), 48–52 (in Ukr.).

19. Romaniuk, M. M., Halushko, M. V. (2001). Ukrainski chasopysy Lvova 1848–1939 rr.: ist.-bibliohr. doslidzh.: u 3 t. [Ukrainian periodicals of Lviv 1848–1939: history-bibliography. research: in 3 vols], Lviv, (1: 1848–1900), 480–485 (in Ukr.).

20. Sarancha, V. (2010). «Poltavskye eparkhialnye vedomosti» yak dzherelo z istorii tserkovnoho zhyttia Poltavshchyny v period Pershoi svitovoi viiny [Poltavskye eparkhialnye vedomosti as a source of the history of the church life of Poltava region during the First World War], *Naukovi zapysky: zbirnyk prats molodykh vchenykh ta aspirantiv*, Kyiv, (21), 223–239 (in Ukr.).

21. Snitsarchuk, L. V. (2009). Ukrainska presa Halychyny (1919–1939 rr.) i zhurnalistykoznavchyi dyskurs: monohrafiia [Ukrainian Press of Galicia (1919–1939) and journalistic discourse: monograph], Lviv, 416 (in Ukr.).

22. Uvarova, O. (2013). Istoriiia odeskoi tserkvy Sviatoi Triitsi (Hretskei) na storinkakh «Prybavlenyi» do «Khersonskykh eparkhyalnykh vedomostei» [History of the Odesa Church of the Holy Trinity (Greek) on the pages *Prybavlenya to Khersonskye eparkhyalnye vedomosti*], *Zbirnyk prats Naukovodoslidnoho instytutu presoznavstva*, (3(21), 182–189 (in Ukr.).

23. Uvarova, O. (2003). Relihiine zhyttia hretskei obshchyny Odesy (za materialamy «Khersonskykh yeparkhyalnykh vidomostei» (1860–1919 rr.). [Religious life of the Greek community of Odessa (based on the materials of the *Khersonskye yeparkhyalnye vedomosti* (1860–1919))], *Ukrainska periodyka: istoriia i suchasnist: dop. ta povidoml. vosmoi Vseukr. nauk.-teoret. konf.* (Lviv, 24–26 zhovtnia 2003 r.), Lviv, 238–241 (in Ukr.).

24. UHKTs mizhvoiennoho periodu [UGCC of the interwar period], *Zbruch*. Retrieved from <https://zbruc.eu/node/46036> (in Ukr.).

25. Chornomorets, Yu. Tserkovna biurokratiia [Church bureaucracy], *Relihiia v Ukraini*. Retrieved from <https://www.religion.in.ua/main/bogoslovyia/5774-cerkovna-byurokratiya.html> (in Ukr.).

26. Shkolna, O. (2000). Meta i funksi protsintsiinoi relihiinoi periodyky kintsia XIX – pochatku XX st. (na prykladi vydan Katerynoslavskoi hubernii 1872–1917 rr.) [Purpose and functions of provincial religious periodicals of the late 19th and early 20th centuries. (on the example of publications of the Katerynoslav province 1872–1917)], *Ukrainska periodyka: istoriia ta suchasnist: dop. ta povidoml. shosto Vseukr. nauk.-teoret. konf.* (11–13 travnia 2000 r.), Lviv, 400–403 (in Ukr.).

27. Hubbard, Autumn (2016). «Built on a Rock: A Study in the Longevity and Adaptability of Organizational Structure within the Catholic Church», *SPNHA Review*, (12, 1), 27–46 (in Eng.).

28. Miller, Katherine (2012). Organizational Communication: Approaches and Processes, 6th Ed., Australia and Boston: Wadsworth/Cengage (in Eng.).

29. Silverblatt, Art. (2004). Media as Social Institution, *The American Behavioral Scientist*, (48, 1), 35–41 (in Eng.).

Roman Blikharskyi

PhD (social communications)

Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv
(Lviv, Ukraine)

DIOCESAN AND ARCHIEPARCHIAL PERIODICALS OF GALICIA IN ORGANIZATIONAL COMMUNICATION SYSTEM OF UKRAINIAN GREEK CATHOLIC CHURCH, 1886–1939

The article outlines the social and political prerequisites for the establishment of diocesan periodicals, which were published in the Stanislaviv, Przemyśl dioceses, and the Lviv archdiocese; the role they played in the religious and church life of Galicia and in the organizational culture of the Ukrainian Greek Catholic Church in 1918–1939 is determined.

The role of the Galician diocesan officials « Vistnyk Peremyskoj Eparkhii», « Vistnyk Stanislavivskoi Eparkhii», «Lvivsko-Archieparchialni Vidomosti» in the system of organizational communication of the Ukrainian Greek-Catholic Church is clarified, the functional purpose of which is considered in the light of organizational theories and an institutional approach.

The contents of «Lvivsko-Archieparchialni Vidomosti» are outlined, namely: official documents, consistory notices and orders, texts of occasional papal messages, pastoral letters of Metropolitan Andrey Sheptytskyi, etc. Special attention is paid to the issues of the interwar period (1918–1939), when the leadership of the Galician Metropolis had to solve a number of unique problems of the mission.

Keywords: «Vistnyk Peremyskoj Eparkhii», «Vistnyk Stanislavivskoi Eparkhii», «Lvivsko-Archieparchialni Vidomosti», Ukrainian Greek Catholic Church, religious periodical, organization communication system, social institute.

Василь Ґабор

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5482-4529>

кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник
Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника
(Львів, Україна)
vsgabor@gmail.com

УДК 070(477.87)"192/193":821.161.2.09"18"

ШЕВЧЕНКІАНА НА СТОРІНКАХ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ПРЕСИ 20–30-х рр. XX ст.

DOI: <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2022-1-5>

Проаналізовано широкий спектр публікацій у закарпатській пресі 20–30-х рр. XX ст., присвячених життю і творчості Тараса Шевченка, вшануванню пам'яті поета, осмислено його значення у національному розвою краю. Досліджено початки шевченкіани на Закарпатті, її характерні регіональні особливості, специфіку вшанування річниць народження і смерті Т. Шевченка, охарактеризовано основні типи видань, жанрові особливості й тематику ювілейних публікацій.

З'ясовано, що товариство «Просвіта» в Ужгороді видало до 65-річчя смерті Кобзаря одноденну газету ««Просвіта» – Шевченкови» (1926), а провідні часописи Закарпаття, такі як: